

Regula honestatis moralis seu tractatus theologicus tripartitus de regula moraliter agendi

In Duos Item Libros Dividitur: In priori potissima fundamenta, & principia moderni Probabilismi intrinseca exactè, & accuratè examinata multipliciter evertuntur, & non esse verè principia, ... In posteriori verò eundem cum modernis Decretis Pontificiis multiplici argumento ... ubi multa de ultimi ...

Camargo, Ignacio de

[S.l.], 1702

Articulus V. Ergo Probabilistis nullum restat effugium absolutè.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94767)

At, qui sic operatur, non querit diligenter legem Dei, nec voluntatem ejus sincerè amat, sed illam parvipendit, expressèque contemnit, ut constat evidenter ex supra dictis, & Recentiores isti non negant, immò nobiscum facillè contra Reflexistas demonstrant. Ergo.

§ 1. Patet ergo, recursum ad illam Philosophicam sententiam de indifferentia proxima intellectus ad opinandum aequè, vel minùs probabilia (licet opinio illa Recentiorum, omnibus antiquioribus ignota, & moderno coeva Probabilismo gratis à nobis transmitteretur) esse prorsus inutilem, & importunum ad scopum præsentis controversiæ.

Espar. par.
2.2.146.

§ 2. Et verò grandi nobis admiratione dignum existit, quod, cum Esparza, vir inter Recentiores haud vulgariter doctus, & eruditus, ingenue confiteatur, immò probet efficacissimè, nullum patere Reflexistis effugium, ne exiguum quidem *rimam* (ut ipse loquitur) ad vim insuperabilem nostræ demonstrationis declinandam; ipse tamen ab illis in re tanta non aliter discedat, quam ex eo quod velit, ut ille, cui placuerit eligere partem minùs probabilem, & minùs tutam, quamvis post factam debitam diligentiam ad inveniendam voluntatem divinam, inveniatur non minora, aut etiam urgentiora fundamenta ad credendum, obiectum esse malum, & contrarium reverà eidem voluntati divinæ, pro solo suo libitu, & absque ulla peculiari ratione, determinatè judicet, obiectum esse bonum, & non contrarium divinæ voluntati, cum possit aequè facillè in eodem instanti, neque minùs prudenter, immò etiam faciliùs, ac prudentiùs, oppositum, si velit, judicare. Iste ne, precor, voluntatem divinam, & legem Dei sui in corde suo habere censeatur? Iste ne apud tribunal æterni Judicis verè, ac legitimè se tuebitur, secus verò, qui utitur opinione minùs probabili juxta principia Reflexista-

rum? Id verò nobis magna admiratione, & stupore dignum apparet.

ARTICULUS V.

Ergo Probabilistis nullum restat effugium absolute.

Conclusio hæc ex hætenus dictis adeò spontè descendit, legitimèque sequitur, ut non sit opus multis illam ostendere, sed per brevem duntaxat reflexionem, & velut compendiarium dictorum recapitulationem.

§. I.

In hac, & præcedenti controversia tradita doctrina synopsis.

§ 3. **P**orrò, excluso directo Probabilismo, (de quo ex professo non ultra disputare, immò ne meminisse quidem oportet, cum, & à nobis affatim rejectus, & ipsis etiam Probabilistis caperit esse invivus): hæc, inquam via omnino præclusa, unicum Recentiorum effugium, & refugium sunt principia reflexa supra directam probabilitatem suam, ad quæ proinde semper appellant, ut opinio directè minùs probabilis, quæ ex se (ut fatentur, ac per se constat) non est conformis regulæ primæ, adeoque neque rectæ conscientiæ regula, recta demum reddatur, & ipsi primæ regulæ conformis.

§ 4. Principia autem reflexa omnium potissima, & ad quæ cætera revocantur, sunt tria illa supra memorata: nimirum, vulgarissimus ille discursus petitus ex lege prudentiæ, cui opinio omnis verè probabilis necessariò conformis est: possessio libertatis in dubiis probabilibus contra legem divinam: ac demum tertium aliud, quod ex duobus sequitur, aut in eisdem potius imbibitur, de lege Dei reflexa, & consequenti, per quam Deus per accidens (nem-

(nempè ex suppositione opinionis directæ, etiam minùs probabilis, libertati faventis contra legem directam, & per se) approbat, aut permittit illud ipsum, quod lege antecedenti, atque directæ prohibebat, ac reprobabat, aut saltem erat verosimilius, quòd reprobareret, aut prohiberet.

Cæterùm omnia hæc, non tam esse principia, quàm absurdas, & claras principii petitiones, quæ probandum semper supponant, & nihil proinde concludant, luculentissimè demonstratum est toto art. 1. proxime præcedentis controversiæ, & est sanè demonstratu facillimum.

55. Enim verò principia omnia reflexa non possunt affirmare, aut intendere licitum usum opinionis directæ operanti minùs probabilis, sine respectu, & ordine debito, ad legem Dei primariam, ac directam, quam sincerè, & ex toto corde quærere omnes ubique debent; alioqui non falsa tantùm, sed, & impia, ac blasphema essent. Per se ergo supponunt conformitatem illius opinionis cum lege antecedenti, atque directæ, & omnia ex hac suppositione procedunt.

At suppositio ista est evidenter falsa, & quæ neque probetur aliquando, neque ulla ratione probari possit, cum sit evidens, vel ex terminis ipsis, opinionem alicui minùs probabilem negantem legis obligationem, potiùs esse contrariam apud ipsum, quàm conformem eidem legi; quid enim aliud est aliquam opinionem ejusmodi, esse alicui minùs probabilem? Terminos non intelligat necesse est, qui huic veritati repugnet. Ergo reflexa omnia Recentiorum principia supponunt id, quod unicè probandum erat, & quod est evidenter falsum, nimirùm opinionem directam operanti minùs probabilem, esse positivè conformem legi directæ, & antecedenti: ergo non aliud reverà sunt, quàm vitiosa, & absurda petitiones

principii: ergo nullam omninò conferre possunt opinioni directè minùs probabili conformitatem cum regula prima: ergo nulla opinio directè operanti minùs probabilis potest per aliqua reflexa principia constitui recta conscientiæ regula.

56. Unicum ergo effugium reliquum est, quod certè videretur per se ipsum ab humano intellectu non cogitandum, videlicet legem ipsam divinam antecedentem, atque directam non tantùm impedire, vel utcumque suspendere, aut enervare, sed & omninò de medio tollere, ut sic opinio illa minùs probabilis (quæ totius reflexi Probabilissimi, omniumque reflexorum principiorum, basis, & primum fundamentum est) penitus absolvatur ab omni attentione, ac respectu, adeoque ab omni conformitate ad ipsam legem antecedentem; quandoquidem hac lege persistente, nullo artificio, nulla reflexione, nullo demum molimine fieri possit, ut opinio directè operanti minùs probabilis, evadat positivè conformis regulæ primæ moralis honestatis, idest, eidem divinæ legi; quod tamen unicè necessarium est, ut sit recta conscientiæ regula.

57. Hoc cum Terillus primus advertisset, intrepidè hanc provinciam aggressus est, Dei legem primariam, ac directam de medio tollere nixus, quòd non sit sufficienter promulgata, hoc ipso quòd existat contra illam opinio aliqua, etiam minùs probabilis, dummodò verè probabilis sit in sensu Probabilistarum. Lex verò sufficienter non promulgata, non est re ipsa lex, nisi purè Grammaticaliter, (idest, solo nomine tenus), adeoque nullam vim ex se habet ad inducendam obligationem aliquam, ut fert Doctorum omnium communis, ac recepta sententia.

58. Verumtamen hoc Terilli molimen adeò efficaciter repulsum est per totam controversiam præcedentem, ut si opposita veritas, ante

Te-

Terillum nunquam in quaestione adducta, evidenter non maneat demonstrata, nulla in Theologia nostra universa demonstrari aliquando possit. Quod an possimus jure confidere, te ipsum, Lector, judicem appellamus.

§. II.

Concluditur inevitabilis nostra demonstrationis efficacia.

59. **H**is verò constitutis, jam absque ullo obice procedit demonstratio nostra contra modernum Probabilismum.

Quisquis, dum operatur, non utitur regulâ rectâ, tam objectivâ, quàm proximâ, sive formali, non operatur rectè, & honestè, sed turpiter potius, ac pravè; quod est principium nemini non exploratum. At quisquis utitur opinione quacumque, & minùs tutâ, & simul minùs sibi probabili, non utitur regulâ rectâ, neque objectivâ, neque formali; nam tota rectitudo cujuscumque secundæ regulæ sumitur ex conformitate cum prima regula rectitudinis, idest, cum voluntate, seu lege Dei: opinio verò illa operanti minùs probabilis, (quæ est regula objectiva operationis suæ) non est apud ipsum conformis voluntati, seu legi Dei, cum sit sibi verosimilius, quòd falsa sit re ipsa, adeoque eidem legi positivè contraria; unde fit consequenter, ut regula formalis, nimirum ultimum dictamen conscientiae, quod nihil aliud dicat, quàm illam opinionem esse regulam rectam, & conformem divinæ legi, sit manifestè falsum, adeoque regula non conformis, sed eidem legi contraria. Patet igitur, eum, qui utitur opinione quacumque, & minùs tutâ, & simul minùs sibi probabili, non agere rectè, & honestè, sed turpiter potius, ac pravè.

60. Vel aliter. Quicumque le-

gem Dei ultrò, & voluntariè contemnit, proculdubio peccat formaliter. At quisquis operatur ex opinione aliqua minùs tutâ, & minùs apud ipsum probabili, voluntariè contemnit legem Dei: igitur formaliter peccat. Suadetur Minor: quisquis per suam operationem non quærit legem Dei diligenter, seriò, & ex corde, is legem ipsam voluntariè contemnit, quod opinor nemo negabit. Sed quisquis operatur secundum opinionem prædictam, non quærit legem Dei diligenter, seriò, & ex animo. Patet hoc: nam, qui agit id, quod, inspectis omnibus, verosimilius est apud ipsum, quòd sit re ipsa contra, quàm juxta legem Dei, non quærit diligenter ipsam legem, neque seriò desiderat secundum illam agere. At quisquis agit ex opinione illa, agit id, quod post omnes reflexiones, & considerationes possibiles, fateri, velit, nolit, tenetur, verosimilius apud se esse, quòd sit re ipsa contra, quàm juxta legem Dei; cum non sit aliud ex terminis ipsis, præfatam opinionem esse sibi minùs probabilem, quàm esse sibi verosimilius, quòd sit falsa re ipsa, ac per hoc, id, quod agit ex illa, re ipsa contra legem Dei: ergo, qui agit ex opinione illa, non quærit legem Dei diligenter, seriò, & ex corde: ergo contemnit illam voluntariè, adeoque formaliter peccat.

61. Hæc de lege divina antecedenti, sive directâ; quam omnes quærere per se tenemur juxta principium fide divina, & rationis lumine notum, intelligenda sunt, ut nemo negat. Et, quamvis per se ipsa nimis patentia sint, explicari adhuc possunt, & illustrari exemplo sortium, horologii nō recti, & ejusdem generis aliis. Utrique, qui per istas, & alias id generis regulas secundarias, & objectivas, vellet actiones suas regulari, non quæreret sincerè legem Dei, sed magis illam impiè contemnere, & irridere meritò censeretur. Non ob aliam rationem, nisi quia,

ex

ex se sunt prorsus indifferentes, & non magis connexæ cum lege ipsa, quàm cum ipsius legis carentia: unde, dum actu se ad agendum determinaret, non posset non videre esse omninò contingens, & æquè verisimile absolutè, quòd re ipsa legem violaret, quàm quòd ageret juxta illam; quod est legem divinam nihili facere, adeòque voluntariè contemnere.

At quisquis utitur opinione quacumque, & minùs tuta, & sibi minùs probabili, regulà utitur objectivà non minùs apud ipsum, immò magis connexa cum transgressione reali legis, quàm cum ipsius adimplerione: quapropter (si per ipsam opinionem lex ipsa non deficiat reverà, ut non deficere jam supponimus plusquam evidenter ostensum), dum actu se ad agendum determinat, non potest non videre, etiam post omnes reflexiones possibiles, & rogatus etiam fatebitur, si nolit imprudenter mentiri, contingens prorsus esse, immò verosimilius, quòd per suam actionem transgrediatur re ipsa legem Dei. Ergo non illam sincerè amat, sed voluntariè potiùs contemnit.

62. Ad hæc, quæ fusiùs jam explicata sunt, & ostensa, non video (novit ille, qui scrutator est cordium) quid Recentiores Probabilistæ, non dico solidè, aut probabiliter, sed vel cum aliquali verosimilitudinis specie, reponere, aut opponere possint: omnia nanque ex principiis non incertis, abstrusis, suboscure, aut difficilibus; sed firmis, communissimis, atque notissimis; nec item per remotas, aut difficiles consequentias, sed per valdè immediatas, obvias, ac faciles, velut sponte sua procedunt.

§. III.

Refelluntur superficiales, & vulgares quorundam solutiones.

63. **N**ihilominùs juvat, non nihil adhuc his immorari, & quam non possint Probabilistæ nostræ demonstrationi parare solutionem, quæ solutio dici mereatur, productis etiam levibus, & inconsideratis quorundam dictis, ob oculos tibi statuere. Porro varios, tum doctos, tum indoctos, vario loquentes, & obloquentes, etiam passim licet audire; quorum attamen dicta, solutiones ego non dixero, sed magis nescio quid: quin immò opinor nec sciunt ipsi.

Ajunt nimirum, non nisi falsò, & gratis à nobis supponi, ut honestè quis operetur, debere judicare determinatè, regulam objectivam, qua utitur, & actionem, quam elicit juxta ipsam, conformari re ipsa positivè, & formaliter cum lege Dei primaria, ac directà; sed satis esse, quod præcisivè tantum, seu negativè, conformis judicetur. Præterea satis esse, quòd operans sequatur opinionem directam gravium Doctorum de actionis honestate, quam scilicet illi veram existimarunt, atque adeò conformem legi directæ, nihil ipse sollicitus, an sit re ipsa vera potiùs, quàm falsa. Item: opinio militans pro lege, licet sit æquè, aut magis probabilis, poterit esse re ipsa falsa, sicut opinio, quæ favet libertati: cur ergo illa præferenda erit, & non potiùs utralibet pro libito amplectenda? Tandem, ut multa similia prætereamus, ecce inquirunt, in terminis præsentis controversiæ utrinque sunt Auctores: utrique dubium illud particulare diligenter examinarunt, legem primariam Dei inquirentes: utrilibet re ipsa falli potuerunt, & à lege Dei aberrare: utri sint falsi, certò saltem non novimus.

Quo-

Quonam igitur jure alteros alteris præferre debebo, & non quibus maluero, conformari mihi licebit?

64. Hæc, & alia quàmplura vulgaria dicta, quæ eò proferuntur confidentiùs, quò sunt, qui proferunt, imperitiores, in idem cuncta recidunt sub terminis paulò diversis. De cunctis verò nihil benignius generaliter censerì potest, quàm per nimiam tantummodò oscitantiam, ac vix ulli credibilem in considerationem proferri. Non enim aliter proferri possunt pro nostro argumento solvendo, si proferre prudenter nemo potest, licere legem Dei contemnere, & nihil omninò curare. Id verò palàm facere, prolixioris laboris certè non sit, quàm terminos ipsos exponere, & vocum, si quam habent apud loquentes, genuinam significationem oculis ipsorum objicere.

65. En ergo tibi, Probabilista meus, tuarum locutionum, aut solutionum (si placeat eas sic appellare) sensum immediatum, ac planum ob oculos tibi statuiamus. Nempè argumentum nostrum nihil te urget, quia falsò, inquis, & gratis supponimus, quòd operans teneatur judicare, regulam objectivam, (idest, opinionem, quam sequitur), & actionem ex illa procedentem, conformari re ipsa positivè, ac formaliter, cum lege Dei primaria, ac directà: sufficit ei, si judicet conformari cum illa, negativè duntaxat, aut præcisivè.

66. Sed rogo te, quid est opinionem faventem libertati, arque adeò negantem legem Dei conformari re ipsa positivè cum ipsa lege? Dices opinor, si quidquam dicis, nihil aliud id esse, quàm opinionem illam esse re ipsa veram: hoc est, verè non dari legem, seu voluntatem directam Dei prohibitivā talis actionis (quam nempè legem negat opinio illa), sed oppositam potius approbativam, aut saltem permissivam ejusdem. Rectè. Nunc perge mecum. Idem igitur est, quòd operans non debeat judi-

care, opinionem, qua utitur, & actionem, quàm elicit, conformari formaliter, ac positivè, cum voluntate directà Dei, sed negativè tantum, aut præcisivè, ac quòd judicare nò debeat, nullā dari re ipsa voluntatem directam actionis suæ prohibitivam, potius quàm voluntatem approbativam, aut saltem permissivam ejusdem; sed posse ab hoc præscindere, & nihil omninò curare. Non dissenties opinor, si terminos tuos intelligis.

Ecce igitur tuæ locutionis, aut solutionis, sensus planus, ac proprius: *Operans, ut honestè operetur, judicare non debet determinatè, nullam dari re ipsa voluntatem divinam prohibitivam actionis suæ, sed præscindere potest ab hoc, quòd detur, vel non detur re ipsa, & nihil id attendere, seu curare.* Placet ne tibi quæso locutio tua sub vocibus istis expressa? Puto non placet. Tu verò seriò videris, an sub vocibus aliis placere debeat? vel an vocibus Deus sit deludendus.

67. Ipsissimus est sensus locutionum aliarum. Nempè opinionem faventem libertati, esse re ipsa veram, aut falsam, & Auctores ipsius falli, aut non falli, nihil aliud significat, si quid significat, quàm dari, vel non dari legem Dei, seu voluntatem prohibitivam objecti, quam dari negat opinio illa. Ergo nihil curare, an opinio probabilis, quam sequeris, re ipsa, & coram Deo, vera sit præ opposita militante pro lege; sed posse, pro tuo arbitratu, utramlibet earum amplecti, & conformari Auctoribus, quibus malis, non aliud est, quàm posse nihil curare, an detur, vel non detur voluntas Dei prohibens actionem, quam elicis. Non nisi voces tuas exponimus simplicissimè, atque planissimè: nec rem negare potes, si vocibus quidquam significas.

Omnium ergo tuarum locutionum, aut solutionum, unus omninò, & ipsissimus sensus est: nempè, *ut honestè quis operetur, nihil debet esse*
so-

solicitus, nec ullo modo curare tenetur, an detur, an non detur re ipsa, lex, aut voluntas Dei, prohibens actionem, quam elicit; sed ab hoc licet præscindere potest. Unde argumentum nostrum oppositum statuens, tanquam principium fide, & ratione certum, fallax omnino, & contemnendum est.

68. Quæso te, possunt ista ab aliquo proferri, qui aliqua pietate, aut prudentia, immò vel sola ratione utatur? Negabis incunctanter, & meritò, si non inadvertenter profe-

rantur. Attamen proferuntur passim, ut nosti, & securissimè, & confidentissimè, & à non paucis, saltem acumine, & ingenio non destitutis: quin immò, & à quibusdam alioqui doctis, verbis quidem sono diversis, idem tamen, ut vides, significantibus. Quid ita? rogas. O quanta, & qualia nobis ad hanc quæstionem tuam reponenda se offerunt, quæ tamen locus, tempusque non ferant! Dicemus plurima in postrema parte. Immò in hac ipsa, multa sæpè dicendi opportunior veniet occasio.

CONTROVERSIA OCTAVA.

Examinatur denuò accuratius, & refellitur multipliciter, celebre principium reflexum de prudenti electione opinionis minùs probabilis, quo Recentiores sententiam suam patenter à priori demonstrare se jactant.

Sup. controv. 6. toto art. 1.

Ibi. §. 2.

1. **Q**UAMVIS omnium omnino reflexorum argumentorum, seu principiorum, quibus Probabilistæ suam sententiam suadere nituntur, signanter verò trium illorum, quæ sunt inter omnia potissima, manifesta fallacia, & nullitas satis à nobis ostensa sit per necessariam eorum connexionem cum illo capitali principio de insufficienti legis promulgatione, cujus falsitatem insignem adèd evidenter demonstratam reliquimus: tamen, ut veritas nostræ sententiæ, longius fugatis nebulis reflexionum inanum, quibus ubique impediri solet, placidior cunctis, & illustrior affulgeat, utquè liquidius pariter constet, qualis sit sententia benigna, & quibus innitatur principiis; tria illa superius memorata, quæ ab ipsis Recentioribus potissima censentur, & quæ argumentis nostris fidentissimè opponunt, operæ pretium duximus iterum ad examen seorsim revocare eodem illo ordine, quo ibidem sunt à nobis adducta, & eorum inanitatem paulò diligentius exponere. Id verò ex jam præmissis haud magnoperè nobis operosum, existet; neque prolixam sibi disputationem depolcet; etsi non cursim agendum nobis sit.

Primum igitur illud, quod ex prudentiæ lege depromitur hac controversia tractandum est.

ARTICULUS I.

Proponitur Terilli verbis principium illud Probabilistarum, & qualiter in duplici conscientia statu ab ipsis propugnetur, exponitur.

Terill. de consc. proba. q. 23. n. 133.

2. **T**ERILLUS igitur fidentissimè, sic arguit pro benigna sententia. Omnis doctrina certò probabilis, etiam in contradictione partis oppositæ probabilioris, est doctrina certò

prudens. Ergo, qui cuivis doctrinæ certò probabili se accommodat, prudenter agit. Ergo certò non peccat; quæ enim prudenter operatur, & idèd sic operatur, quia reflexè cognoscit se

V

pru-